

N:o 17.

Ank. till Riksd. Kansli den 12 Febr. 1884, kl. 12 midd.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 25 i förordningen om landsting den 21 Mars 1862.

§ 25 i förordningen om landsting den 21 Mars 1862 lyder för närvarande sålunda:

“Kongl. Maj:t utser för hvarje lagtima landsting en ordförande, hvilkens befattning skall fortfa ra intill nästa lagtima sammankomst.

Konungens Befallningshafvande gifver i länskungörelserna tillkänna, hvilken blifvit till ordförande förordnad.“

Lag-Utskottet har nu från Andra Kammaren fått emottaga en inom Kammaren af Herr *Axel Vilh. Ljungman* afgifven motion, N:o 21, hvari hemställes, “det Riksdagen måtte för sin del besluta, att första punkten i 25 § af Kongl. Maj:ts nådiga förordning om landsting den 21 Mars 1862 skall erhålla följande lydelse: “Kongl. Maj:t utser för hvarje lagtima landsting *bland landstingsområdets till landstingsmän valbare personer* en ordförande, hvilkens befattning skall fortfa ra intill nästa lagtima sammankomst.“

Motionären erinrar hurusom, efter det Rikets Ständer uti skrifvelse den 12 Februari 1858 anhållit, det Kongl. Maj:t måtte låta genom sakkunnige utarbета förslag till förordning om landsting och i sammanhang dermed öfverse de angående meninghetsstyrelse så väl på landet som i städerna gällande författningar, samt en komité den 19 derpå följande Juni för detta ändamål tillförordnats, denna komité den 31 Oktober 1859 afgaf de underdåniga betänkanden och förslag till förordningar om landsting samt kommunalstyrelse i stad och å landet,

Bih. till Riksd. Prot. 1884. 7 Saml. 9 Häft.

m. m., hvilka ligga till grund för de den 21 Mars 1862 utfärdade kommunallagarna. Bland de fall, i hvilka särskildt förordningen om landsting afveke från komiterades förslag, vore tvifvelsutan bestämmelsen i § 25 punkt 1 ett af de märkligare. Denna punkt lydde nämligen i komiterades förslag sålunda: "Kongl. Maj:t utser för hvarje lagtima landsting *bland tingets ordinarie ledamöter* en ordförande, hvilken befattning fortfar intill nästa lagtima sammankomst". Motionären anför härpå komiterades motivering för detta sitt förslag, samt den reservation af en bland komiterade, hvilken reservation i föreliggande fall följdes vid landstingsförordningens utfärdande. Motionären fortsätter sedan:

"För landshöfdingens verksamhet till det honom anförtrödda länets förkofran är möjligen rätt för honom att deltaga i landstingets öfverläggningar, men alls icke hans ordförandeskap vid dessa öfverläggningar, oumbärlig, ja, vill landshöfdingen genom sin sakkänedom och sitt nit söka öfvertyga landstinget om behovet af uppoffringar eller andra åtgärder för länets bästa, kan han tvifvels utan med större framgång göra detta, om han ej är bunden af sin ställning såsom landstingets ordförande. Af en ordförande fordrar man nemligen med rätta såsom hufvudsak en möjligast fullständig opartiskhet, något som ej alltid kan framträda hos den, som synbarligen ofta får till uppgift att vara främste förkämper för en af de uppfattningar, mellan hvilka landstinget har att välja. Man bör för öfrigt icke förbise, huru viktigt det är, att landshöfdingen såsom Konungens ställföreträdare inom länet ej ryckes ned från den ståndpunkt af oveldig styresman och domare eller lider minskning i den moraliska "auktoritet", som han bör ega inom länet, om han skall motsvara sin bestämmelse såsom sådan. Den i reservationen antydda faran "af de små afundsjukornas paralyserande inverkan" har länge sedan befunnits vara obefogad, då den icke i ringaste mån gjort sig i högre grad än eljest gällande i de län, der landshöfdingen icke fungerat såsom landstingets ordförande. Reservationens uppfattning har ock allt mer öfvergifvits äfven af Kongl. Maj:t, så att antalet af landshöfdingar, hvilka under de senaste åren tjenstgjort såsom ordförande i landsting, nu utgör blott ett ringa fåtal, hvadan något skäl ej längre torde finnas, som bör förhindra, att steget kan tagas fullt ut, och att i förordningen genom nödigt tillägg en tillämpning af densamma omöjliggöres, hvilken, ehuru ursprungligen afsedd att gälla såsom regel, likväl visat sig vara icke blott obehöflig utan rent af olämplig, ja, i ett eller annat särskildt fall till och med uppenbart skadlig.

"Slutligen måste det hållas för en ofullkomlighet hos den ifrågasvarande lagbestämmelsen, att den alls icke innehåller någon den rin-

gaste inskränkning i afseende på ordförandens qualification såsom sådan, hvadan sålunda t. ex. äfven en med länets förhållanden fullständigt obekant främling kan utses till ordförande i dess landsting.“

Det kunde, vid landstingsinstitutionens begynnande verksamhet, vara förenadt med flere fördelar, att vederbörande landshöfdingar utsågos till ordförande i landstingen. Men, i samma mån institutionen utvecklats och hunnit att, så att säga, växa in i sina former, har behovet af sådan ledning blifvit allt mindre, och Kongl. Maj:t har ock i allt flere och flere landsting till ordförande utsett andra personer än vederbörande landshöfdingar. Utskottet anser för sin del, att detta är att gå i den rätta riktningen, och instämmer med motionären derutinnan, att länets höfding, i denna sin egenskap närvarande och uppträdande i landstinget, kan på ett långt mera aktivt sätt ingripa i dess förhandlingar och söka få godkändt hvad han finner för länet gagneligt, än derest han är satt att från ordförandeplatsen, och med den mera passiva ställning, detta medför, leda tingets förhandlingar.

Då emellertid de landsting, i hvilka landshöfding är ordförande, för närvarande icke äro många, och då de efter all sannolikhet med tiden blifva allt färre och färre, samt då, Utskottet veterligen, Kongl. Maj:t aldrig till landstingsordförande, utom hvad angår landshöfdingar, utsett någon, som icke inom landstingsområdet varit valbar till landstingsman, finner Utskottet en lagändring i den af motionären angifna riktning icke vara af något praktiskt behof påkallad, utan hemställer

att motionen icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 12 Februari 1884.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservation:

af Herr *Anders Persson*: "Med motionären och Utskottets flertal delar jag den mening, att vederbörande landshöfding icke bör utses till ordförande i landsting, hvilken mening är densamma, som gjorde sig gällande hos alla utom en af ledamöterna i den komité, som utarbetade förslag till nu gällande förordning om landsting.

Deremot kan jag icke biträda hvad Utskottet vidare anför. Om den mening, att landshöfding icke bör vara landstingets ordförande pröfvas riktig, förmår jag icke inse, hvarför gällande lag icke bör bringas till öfverensstämmelse med samma mening. Äfven om, såsom Utskottet yttrar, de landsting, i hvilka landshöfding är ordförande, för närvarande icke äro många, kan dock ett annat sakernas skick också inträffa, och för min del är jag ej sinnad tillstyrka Riksdagen att låta frågan om en nyttig ansedd lagförändring falla blott för möjligheten, att en praxis i öfverensstämmelse dermed ändå i framtiden gör sig gällande.

Då jag således biträder motionens syfte, anser jag dock lämpligast, att 25 § i förordningen om landsting erhåller lika lydelse med den af 1859 års komiterade godkände och föreslår derföre:

att Riksdagen för sin del måtte besluta, att första stycket af 25 § i Kongl. förordningen om landsting den 21 Mars 1862 erhåller följande lydelse: Kongl. Maj:t utser för hvarje lagtima landsting bland tingets ordinarie ledamöter en ordförande, hvilkens befattning fortfar intill nästa lagtima sammankomst."

I denna reservation hafva Herrar *Smedberg, J. Jonson* och *Lewin* instämt.

Herr *Thomasson* har begärt få här antecknadt, att han icke deltagit i ärendets behandling inom Utskottet.